

Ime in priimek:

Razred/Letnik:

Kompenzacijski izpit k standardiziranemu
kompetenčno usmerjenemu pisnemu
zrelostnemu izpitu / zrelostnemu in diplomskemu izpitu

Junij 2022

Slovenščina

Kompenzacijski izpit 1
Podatki za **kandidatke/kandidate**

Napotki h kompenzacijskemu izpitu za kandidatke/kandidate

Spoštovana kandidatka, spoštovani kandidat!

Kompenzacijski izpit vsebuje nalogo, ki je razdeljena na več delovnih nalog. Vse delovne naloge je treba obdelati na osnovi priloženega besedila/priloženih besedil v izpitnem pogovoru; naloge upoštevajo zahtevnostni področji *Reprodukcija*, *reorganizacija in prenos* in *Refleksija in reševanje problema*. Pri zadnji delovni nalogi gre za monološko govorno nalogo, ki se ocenjuje po teh merilih:

- ustrezna zgradba govornega prispevka
- uporaba v dialoškem delu navedenih vsebin in refleksija o njih
- stvarna pravilnost
- logika argumentov
- vsebinska in jezikovna usmerjenost k naslovniku
- situaciji ustrezno izražanje

Pripravljalni čas obsega najmanj 30 minut, izpitni čas največ 25 minut. Kot pripomoček lahko uporabljate slovar.

Za pozitivno oceno ustnega kompenzacijskega izpita morajo biti zahteve na bistvenih področjih pretežno izpolnjene.

Pri skupni oceni se upoštevajo tako odgovori pri kompenzacijskem izpitu kakor tudi rezultat klavzurne naloge. O skupni oceni odloča izpitna komisija.

Mnogo uspeha!

Tema: Trajnostna moda

Situacija: Ste članica/član medpredmetnega šolskega projekta, ki raziskuje, kako vpliva sistem hitre mode na družbo in okolje. Za spletno stran šole pripravite video posnetek govora na temo *Trajnostna moda*.

Preberite komentar Jožice Grgič z naslovom *Visoka cena*, ki je bil objavljen 29. julija 2018 v dnevniku *Delo* (priloga 1).

Nato **obdelajte** naslednje delovne naloge:

Delovne naloge		Zahtevnostna področja
1.	Povzemite glavne izpovedi izhodiščnega besedila.	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 4 minute
2.	Razložite pojem hitra moda.	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 2 minuti
3.	Analizirajte , kako prikazuje avtorica strategije sistema hitre mode.	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 4 minute
4.	Izpostavite posledice, ki jih proizvodnja hitre mode pušča v okolju in družbi.	Zahtevnostni področji 1 in 2 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos; Refleksija in reševanje problema</i> Trajanje izpita: približno 3 minute
5.	Pripravite kratek govor, ki bo posnet za spletno stran šole. V njem <ul style="list-style-type: none"> – zavzemite stališče do ekonomskih in socialnih posledic proizvodnje hitre mode, – razpravljajte o prednostih trajnostnega nakupovanja oblačil, – pozivajte poslušalke in poslušalce, da razmišljajo o novih trendih ponudbe, kot so na primer ekološka oblačila, proizvodnja pod pogoji Pravične trgovine (Fair trade) ali kupovanje iz druge roke (second hand). 	Zahtevnostno področje 2 <i>Refleksija in reševanje problema</i> Trajanje izpita: največ 5 minut (najmanj 3 minute)

Priloga 1

Visoka cena

Blagovne znamke hitre in poceni mode so spremenile podobo modne industrije in tudi planeta.

Jožica Grgič

V soboto zgodaj popoldne pred dvema tednoma sem se s kolesom peljala skozi središče Ljubljane. Ta čas je idealen, da človek mimogrede na poti do cilja pokuka tudi kam, kamor zaradi hitenja ali nezanimanja nikoli ne zaide. Ljubljana je bila precej prazna, na Cankarjevi so bili predvsem tuji turisti. Stopila sem s kolesa in se odločila pokukati v Zaro¹. Tudi tam so bili v glavnem turisti. V to trgovino nikoli ne zaidem, zato je bil obisk zame poučna ekskurzija. Vedela sem, da v njej prodajajo tako imenovano hitro modo, ki je poceni in take kakovosti kot hitra hrana. Nisem pa si mislila, da je tako poceni, da oblačila stanejo nekaj evrov.

[...]

V času, ko je počasen življenjski ritem vreden prezira, ko prehranjevanje za mizo in pitje kave s prijatelji veljata za izgubo časa, ni več vprašanje, kdaj se bodo tako kot sendvič za s sabo pojavila oblačila, ki jih kupimo mimogrede ter ponosimo ali zavržemo že po eni ali nekajkratni uporabi.

V zadnjih letih vodilne verige hitre mode rastejo. Te ne proizvedejo dveh kolekcij na leto, pomlad-poletje in jesen-zima, kakor smo

bili navajeni in kakor še vedno [...]

počnejo nekatere tradicionalne modne hiše. Zara jih pošilja na trg vsak teden, drugi proizvajalci hitre mode dvakrat na mesec. [...]

5 Ker lastniki od zaposlenih zahtevajo hitro in še hitrejšo rast proizvodnje ter hitro spreminjanje modnih smernic, ostajajo oblačila neprodana, zato se jih je treba znebiti. Pogosto jih sežgejo, in to ne le cenena, ampak tudi draga oblačila. [...] Seveda jim ne pride na misel, da bi skušali oblačila prodati po 15 more kupiti vsak, ohranjajo ekskluzivnost blagovne znamke. [...] Zakaj proizvodnje raje ne zmanjšajo, namesto da uničujejo izdelke, je vprašanje, na katero ni razumne 20 nega odgovora. Lahko bi govorili o podivjanem neoliberalizmu², o tem, kako malo je vredno vloženo delo ...

[...]

25 V državah EU vsako leto konča na odpadu štiri milijone ton oblačil, medtem ko jih pride na trg novih pet milijonov. Morda si lažje predstavljamo te podatke: vsako 30 leto je na svetu izdelanih 80 milijard kosov oblačil ali 11 na vsakega prebivalca planeta. Le četrtno odvečnih zalog reciklirajo in ponovno uporabijo.

70

Zaradi hitre mode je oblačilna industrija eden izmed največjih onesnaževalcev okolja, po oceni nekaterih drugi največji za naftno industrijo. Za proizvodnjo 75 ton cenениh oblačil je treba imeti ogromno tekstila, za tega je treba pridelati ogromno bombaža, za kar gredo³ velikanske količine vode. Za izdelavo ene bombažne 80 majice ali enega para hlač iz džinsa porabijo približno 2700 litrov vode. Toliko vode človek popije v 900 dneh.

[...] Zaradi pridelave bombaža v 85 Uzbekistanu se je Aralsko jezero zmanjšalo za skoraj 90 odstotkov v petih desetletjih. Toda puščava na mestu nekoč velikanskega Aralskega jezera se zdi še idilična 90 v primerjavi s kitajskimi predeli, kjer pridelujejo bombaž. Kitajska, ta novodobna industrijska meka⁴, vsako leto porabi 12 odstotkov 95 pesticidov na svetu, 25 odstotkov insekticidov pa še umetnih gnojil itd. Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da je zastrupljena voda v tej državi kriva za 75 odstotkov bolezni in 100.000 smrti 100 na leto. Kitajski tekstilci reciklirajo samo 10 odstotkov vode, zastrupljene z barvami za tekstil, saj recikliranje podraži proizvodnjo. Zastrupljeno vodo spuščajo 105 v reke in zemljo, zato Kitajci ki-

slo pripominjajo, kako jim ni treba spremljati modnih časopisov, da bi izvedeli, katera barva je ta hip v modi. Samo v svoje reke pogledajo.

Ker bombaža ni dovolj za naraščajoče potrebe tekstilne industrije, industrija vse več uporablja poliester, ki ga ni mogoče reciklirati. Sintetična vlakna zastupljajo morja, jezera in oceane, mikrovlakna je vse pogosteje najti v ribah in organizmih, ki se hranijo z njimi. Viskoza⁵ naj bi bila čistejša, ker je rastlinskega izvora, a ni tako. Pri pridelavi uporabljajo ogromno kemikalij. Za ekološko izbiro se zdi primeren tudi organsko pridelan bombaž, toda ta potrebuje še več vode. Za majico ali kavbojke je gre 10.000 litrov.

Okolje onesnažujejo tudi kontejnerski prevozi z enega konca sveta na drugega, saj večino oblačil proizvajajo v državah s poceni delovno silo, kot so Vietnam, Filipini, Indija, Šrilanka, Bangladeš, v zadnjem času pa še zaradi cenejše delovne sile v Etiopiji, Kambodži in Burmi. V slednjih je plača kvalificiranega tekstilnega delavca 50 evrov na mesec.

Obleka potuje v kontejnerjih najpogosteje z ladjo ali po železnici. Te ladje se premikajo z najbolj umazanim gorivom. Strokovnjaki pravijo, da 16 največjih ladij zastuplja z žveplom toliko kot vsi avtomobili na svetu. Ena ladja tako poveča tveganje za raka ali astmo kot 50 milijonov avtomobilov.

Umazano gorivo, ki ga uporabljajo ladje, je neprimerno bolj škodljivo od avtomobilskega. Čeprav prebivalci obalnih območij po svetu vse bolj zbolevali, se nihče pretirano ne vznemirja, dokler na police trgovin prihajajo vedno nove poceni cunjice.

Blagovne znamke hitre in poceni mode so spremenile podobo modne industrije in tudi planeta. Vsaka naša odvečna majica, ki jo tako zlahka kupimo in odvržemo, je nova rana na okolju. Vanjo ni vloženo le težaško, zdravju škodljivo in slabo plačano delo žensk in otrok, temveč tudi izčrpavanje vodnih zalog in zastupljanje okolja. [...] ■

Vir: <http://www.delo.si/mnenja/komentarji/visoka-cena-74907.html> [22.04.2022], skrajšano.

Razlaga besed:

¹ Zara: ime modne trgovine

² neoliberalizem: pospeševanje proste, svobodne trgovine brez vmešavanja države

³ gredo (= grejo): tukaj: porabijo

⁴ novodobna industrijska meka: sodobni industrijski raj, središče današnje industrijske proizvodnje

⁵ viskoza: snov iz celuloze (= rastlinskih vlaken) za izdelovanje umetne svile